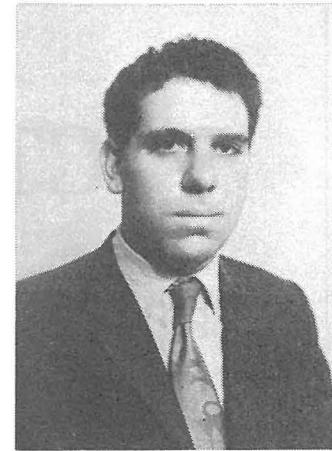

IŻ-ŻEWĞ QNIEPEN IL-KBAR TAL-KNISJA TAGħNA JAGħlqu 100 SENA F'POSTHOM

Winston L. Zammit
B.A.(Hons.), M.A.

Fiż-żewġ kampnari tal-Knisja Parrokkjali tal-Madonna tas-Sacro Cuor, Tas-Sliema, illum hemm ħames qniepen. F'dak tal-lemin hemm qanpiena żgħira u l-fustanija. Fil-kampnar tax-xellug, jiġifieri dak ta' l-arlogg, hemm tlieta li huma waħda żgħira, l-antika ma'l-arlogg u l-kbira. Sal-1971 in-numru ta' qniepen kien ta'sitta, billi fil-kampnar tal-lemin kien hemm oħra żgħira.⁽¹⁾

Għotja biex isiru l-qniepen

It-tagħrif dwar il-qniepen jibda sena wara li beda l-bini tal-Knisja tagħna, jiġifieri f'Gunju 1877.⁽²⁾ Il-bini beda tiela', iżda fl-ahħar ġimġha ta' Gunju 1878, kif kiteb il-fundatur tal-Knisja, Dun Pawl Vella stess “i denari erano del tutto esausti” u għaldaqstant kien hemm il-ħsieb li jitwaqqaf ix-xogħol.

Sadattant fil-Kappella proviżorja li waqqaf Dun Pawl – waqt li x-xogħol tal-bini kien miexi – kien jingħad kuljum ir-Ružarju, u t-tfal kienu jitkolu lill-Madonna biex tipprovdxi xi somma flus ħalli x-xogħol ma jiqaafx. Il-Madonna semgħet tal-bhom. Fl-ewwel ġimġha ta' Lulju, waħda sinjura ġiet tfittekk lil Dun Pawl, imma billi ma sabitux qalet lill-haddiema biex jgħarrfu li żewġha kien marid u xtaq ikellmu.

Dun Pawl mar għandu l-għada stess. Dan kien is-Sur Vinċenzo Bondin li għarraf lil Dun Pawl li kellu l-ħsieb li permezz ta' testament iħalli diversi Legati għall-Knisja l-ġidida. Dawn il-Legati kienu Quddiesha kuljum, Eżercizzi Spiritwali, il-Festa ta' San Vinċenzo Ferreri, u ried ukoll li jieħu f'iddej kappella fil-Knisja u li jagħmel “una campana del costo di mille scudi”.

Dak il-ħin stess Dun Pawl qal lis-Sur Bondin li l-ewwel kien hemm bżonn li titlesta l-Knisja, u li ma kienx hemm flus iż-żejjed biex jitkomplu x-xogħol. Is-Sur Bondin wieġeb li hu kien lest jgħati minnufiħ l-elf skud bil-kundizzjoni li malli jitlestew il-kampnari, din is-somma tintuża biex isiru xi qniepen, u ta' dan ried obbligazzjoni min-naħha tal-Kumitat li kien jieħu ħsieb il-bini.

Dun Pawl għarraf lill-Kumitat b'din l-offerta, li ġiet accettata u l-obbligazzjoni għiet iffirmsata mill-membri kollha. Nhar is-7 ta' Lulju 1878 is-Sur Bondin ta lill-Kaxxier, in-neguzjant A.P. Vella, is-somma ta' 1000 skud fil-preżenza ta' Dun Pawl Vella, is-Sur Ġann

Dumink Debono, is-Sur M.A. Borg, is-Sur P.P. Balzan, u tal-konfessur tiegħi Rev. Dun Salvu Zanghi.⁽³⁾

Għotja ta' qanpiena

Waqt li x-xogħol issokta, fi Frar 1880, l-ahwa Agius irregalaw qanpiena tal-piż ta' qantar u 35 ratal; u Dun Pawl halliela miktub li “si è appesa dalla parte laterale destra” u li ndaqqet l-ewwel darba f'Sib il-Glorja.⁽⁴⁾

Jaslu żewġ Qniepen

Wasalna f'Gunju 1881, ix-xahar li fih infethet u tbierket il-Knisja.⁽⁵⁾ Ezatt ġimġha qabel, nhar id-19 ta' Gunju 1881, inġiebu f'festa kbira żewġ qniepen oħra. Dun Pawl ma jgħidilniex minn hallashom, iżda wisq probabbli li saru bl-elf skud li kien ta s-Sur Vincenzo Bondin. Tlett ijiem wara, 22 ta' Gunju, dawn iż-żewġ qniepen, flimkien ma' l-ħra mill-ahwa Agius, tbierku mill-Vigarju Generali, il-Kan. Kap. Goffredo Xerri, D.D., gewwa l-Knisja. Nhar il-festa San Ĝwann Battista, 24 ta' Gunju, it-tliet qniepen ittellgħu fil-kampnar tal-lemin fil-preżenza ta' folla kbira ta' nies, iċ-ċapċċip u l-ghajnejn ta' Viva s-Sultana Tagħna. B'hekk dakinhar tal-ftuh u tat-tberik tal-Knisja (26 ta' Gunju 1881) kien hemm digħi tliet qniepen fil-kampnari tal-Knisja tagħna.⁽⁶⁾

Tliet Qniepen oħra

F'manuskritt miż-żum fl-Arkivju Provinċjali tal-Patrijet Frangiskani Minuri, il-Belt, fost affarijet oħra nsibu inventarju taħt it-titlu “Utensili di Chiesa portati alla Sliema ed offerte dei benefattori dal 13 Nov. 1881”, u f'dan l-inventarju hdejn in-numru 145 insibu “Una campana di rotoli 780, raccolta da Pietro Paolo Balzan £40”.⁽⁷⁾

Fl-1890 mal-Qniepen li ġa kien hemm żiedu tnejn oħra billi nhar il-Ħadd, 17 ta' Awissu 1890, ittellgħu fil-kampnar tal-Knisja tagħna żewġ Qniepen ġoddha li nħadmu mill-magħruf Gulju Cauchi ta' Bormla.⁽⁸⁾ Minn hallas għal dawn il-Qniepen? Fl-Atti tan-Nutar Francesco Saverio Micallef Vella tat-23 t'Awissu 1890 nsibu li s-Sur Gużeppi Sultana, benestant, iben il-mejjet Gużeppi, imwieled in-Nadur t'Għawdex u joqgħod Tas-Sliema irregala “alla Chiesa del Sacro Cuore de Gesù annessa al Venerando Convento dei Rev. Padri Minori della Sliema, due campane di bronzo”. Waħda minnhom tiżen “quintali trenta e rotoli 68, u l-ħra quintali diecinueve e rotoli 76”. Fl-istess Atti ta'

donazzjoni jingħad espressament li dawn il-qniepen inħadmu minn Mastru Ġuljanu Cauchi b'ordni u "spejjeż ta' Gużeppi Sultana".⁽⁹⁾

Minn dak li hemm miktub f'dan l-Att jidher biċ-ċar li ż-żewġ Qniepen li ttellgħu fil-kampnar nhar is-17 t'Awissu 1890 kienu dawk irregalati minn Gużepp Sultana fit-23 t'Awissu 1890. Dan jissaħħa mill-fatt li mit-tiflix li għamilna ma jirriżultax li wara s-17 t'Awissu 1890 saru xi Qniepen oħra għall-Knisja tagħna, la minn Ġulju Cauchi u l-anqas minn xi fundatur ieħor.

L-ġhotja ta' Gużeppi Sultana saret b'żewġ kundizzjonijiet: L-ewwel li bil-qanpiena l-kbira kellha tithabbar, kwarta qabel toħroġ, il-Quddiesa mħollija minnu fl-Att tal-istess Nutar ta' l-14 ta' Frar 1889; u t-tieni, li bil-qanpiena l-kbira kellhom jindaqqu l-Pater Noster, it-Tmienja ta' filgħodu, Nofsinhar, u l-Ave Maria u t-tieni Ave Maria. Din id-donazzjoni ġiet aċċettata mill-Baruni Gużeppi Depiro Gourgion fil-kariga tiegħu ta' Sindku Appostoliku tal-Kunvent tal-Patrijiet Minuri ta' Tas-Sliema.⁽¹⁰⁾

Liema huma dawn il-Qniepen?

Fil-kampnar tax-xellug hemm il-qanpiena l-kbira, li fuqha jinsab minqux "Maria Josephina Benedicta Sumptibus Joseph Sultana Mro. Juliano Cauchi Fecit Malta Cospicua 1889". Fil-kampnar tal-lemin imbagħad hemm il-qanpiena msejħa l-Fustanija li fuqha jinsab minqux "Joanna Francesca Antonia Sumptibus Joseph Sultana 1889 Mro. Juliano Cauchi Fecit Malta Cospicua".⁽¹¹⁾ Dawn huma mingħajr dubju l-qniepen li ngħataw lill-Knisja tagħna minn Gużeppi Sultana fit-23 t'Awissu 1890. B'hekk issa fil-kampnari tal-Knisja tagħna kellna sitt qniepen u baqgħu sitta sal-1971.

Dawn is-sitt qniepen inqalghu minn posthom fis-snin tletin ta' dan is-seklu, meta nhattet il-faċċata l-qadima tal-Knisja biex tinbena l-ġdid, dik li hemm illum, u ttawlet il-Korsija b'żewġ Kappelli ġodda. Ix-xogħol li nbeda fi Frar 1934 aktarx li tlesta nhar is-16 ta' Novembru 1936, il-jum li fih tqiegħdet l-ahħar ġebla tal-kampnar.⁽¹²⁾

Insibu wkoll li meta f'din iċ-ċirkostanza tniżżu l-qniepen, ittieħdet l-okkażjoni biex jiċċekken l-ilsien tal-qanpiena l-kbira. Dan sar billi l-ilsien kien wisq akbar milli huwa llum u minħabba f'hekk Patri Feliċ Grima OFM dejjem kien jibżza' li tista' tiġri xi ħsara.⁽¹³⁾

Ix-Xewqa għal Qniepen oħra

Qabel l-ahħar Gwerra nibtet ix-xewqa għall-qniepen oħra, u bdew jiġbru biex jagħmlu żewġ qniepen ġodda. Waħda kellha tkun akbar mill-kbira ta' llum u kellha tkun tiżen madwar 54 qantar, u l-oħra kellha ssir minnflok "l-antika".⁽¹⁴⁾ Ta' min isemmi li f'testment li għamlet is-Sinjura Maria Grillet fil-31 ta' Lulju 1930 halliet is-somma ta' £150 biex issir qanpiena ġdida u li kellha titqiegħed ma' dawk li ga kien hemm fil-kampnari.⁽¹⁵⁾

Patri Feliċ Grima OFM medd għonqu għax-xogħol biex jiġib il-flus meħtieġa għaż-żewġ qniepen. Kienet ingabret is-somma ta' £300 li tqiegħdu fil-“Banco di Roma”. Iżda bejn li ma laħqux ingħabru flus biżżejjed u bejn li dak il-Bank kien falla, il-qniepen ma sarux.⁽¹⁶⁾ Hekk baqgħu sitt qniepen fil-kampnari tal-Knisja

P. Alessandru Azzopardi OFM ma' waħda mill-qniepen il-kbar.

tagħna sal-1971. Ĝara li nhar il-Hadd 25 ta' Lulju 1971 fid-8.45a.m., waqt li kienet tindaqq mota għall-Quddiesa Kantata, waqqghet waħda mill-qniepen iż-żgħar, dik li kien hemm fil-kampnar tal-lemin.⁽¹⁷⁾ Fuq din il-qanpiena hemm miktub hekk "Mro. Juliano Cauchi e fratelli fecit Malta Cospicua 1878". Dil-qanpiena baqgħet fil-kampnar sa l-1981, meta tniżżeż għall-Wirja li saret fl-okkażjoni tal-Festi Ċentinarji tal-Ftuħ tal-Knisja u tal-Miġja tal-Patrijiet Minuri, u wara baqgħet isfel.⁽¹⁸⁾ Illum tinsab fuq 'stand' bejn il-Kappelli ta' San Baskal u San Frangisk, hdejn il-Kurċifiss il-kbir.

Meta l-Qniepen damu żmien twil siekta kwazi għal kollo

Qabel il-Festa Titulari ta' l-1987, il-qniepen ingħataw iż-żejt. Qrib l-ahħar ta' Lulju għalhekk il-qniepen waqqħu f'sikta minħabba l-manutenzjoni li kienet qed issir ilhom, minn xi nies miż-Żurrieq. Fl-Avviżi tal-Parroċċa (1-8 Awissu) il-parruccani ġew infurmati li kien qed isir xogħol ta' manutenzjoni fuq il-qniepen. Minħabba f'hekk il-qniepen setgħu jindaqqu biss minn fuq. Għalhekk spicċa d-daqqa regolari ta' kuljum tagħhom, u bdew jindaqqu biss f'xi festi.

Is-skiet tal-qniepen holoq vojt kbir fil-ħajja tal-Parroċċa. Das-skiet inkiser f'Ġunju 1988. Insibu li fis-27 ta' Ĝunju 1988 sar xi xogħol fuq il-qniepen mill-ħaddiema. L-ghada, lejlet l-Imnarja, tkomplia x-xogħol, li tlesta dak inħar stess u “filgħaxija ndaqqet mota minn isfel”.⁽¹⁸⁾

Riferenzi

1. Tagħrif mogħti lili minn P. Gużepp Vella OFM.
2. M. Catania OFM., “Is-Sacro Cuor, Sliema”, (1968), p.12.
3. Dun Pawl Vella “Cenni Storici”, pp. 26-27.
4. Ibid., p.49.
5. A(rkivju) K(urja) A(rċiveskovili) Atti Ċivili (1879–1882) f.62 R.
6. Dun Pawl Vella, op. cit. p.73.
7. A(rkivju) P(rovincjali) P(atrījiet) M(inuri) V(alletta) Atti Originali, Sliema, Vol. I, p.311. Skond Patri M. Catania, op. cit. p.25, hija ż-żgħira fost it-tlieta l-kbar. Inhadmet l-Isla fl-1812 mill-ahwa fundituri Ferdinandu u Bastjan Lotta għall-Knisja ta' Santa Marija ta' Gesù, il-Belt, fejn damet sas-sena 1886. Inbiegħet lill-Knisja tal-Madonna tas-Sacro Cuor, Sliema, għal £40 li thallsu mis-Sur P.P. Balzan. Din il-qanpiena hija magħrufa bħala “l-antika”.
8. Malta, Mercantile Maltese 18-8-1890.
9. Atti tan-Nutar Francesco Micallef Vella, 23 t'Awissu 1890.
10. Ibid.
11. M. Catania, op. cit., p.25.
12. M. Catania, op. cit., p.23, u “Piccola Cronaca della Parrocchia di N.S. del Sacro Cuore dalla sua erezione”, taħt id-data 16 Nov. 1936.
13. Tagħrif mogħti lill-awtur minn P. Marjanu Vella OFM fl-1 Ĝunju 1975.
14. Tagħrif mogħti lill-awtur minn P. Marjanu Vella OFM fl-1 Lulju 1975.
15. P. Gużepp Vella OFM “Id-Devozzjoni lejn il-Madonna tas-Sacra Cuor” fil-ktieb “Il-Madonna u Tas-Sliema” (1988), p.66.
16. Tagħrif mogħti lill-awtur minn P. Marjanu Vella OFM fl-1 Lulju 1975.
17. Ara Kronaka tal-Knisja Parrokkjali 1969–1985, p.14.
18. Tagħrif mogħti lili minn Patri Gużepp Vella OFM.
19. Tagħrif fil-pussess ta' l-Awtur.

SALA PADOVA (Sala Parrokkjali)

qed tinkera għall kull okkażżjonijiet ta' Parties

Booking mill-Uffiċċju Parrokkjali
Tel. No. 313505

STRINGFIELDS PRE PACKED NUTS & SAVOURIES

TA' L-IBRAGG ROAD,
ST. ANDREWS.

TEL: 334344